

સંતભગવંત સાહેબજીની
**૬૧ માહાત્મ્યસભર
 વાણી સદા...**

૨૦ માર્ચ ૨૦૨૨, રવિવાર,
 શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, ઉપાસના ધામ, વેમારમાં આયોજિત
 ત્રિદિવસીય શિબિર 'મારા વહાલા સાહેબદાદા'માં આશીર્વાન.

ઍરકન્ડિશનમાં રહેનારા, ઍરકન્ડિશન ગાડીમાં ફરનારા આપણે સૌ આજે તાપમાં બેસીને કથા સાંભળીએ છીએ, મને એની ચિંતા થાય છે. સંન્યાસીઓ જે સાધના કરે છે, એમાં તમે સત્યાનંદ સરસ્વતીનું નામ સાંભળ્યું હશે. બાબા રામદેવજી પહેલાં દુનિયામાં યોગનો પ્રસાર કરનાર સત્યાનંદ સરસ્વતી હતા. મુંગેર-બિહારમાં એમનો આશ્રમ છે. શિવાનંદ સ્વામીના ત્રણ શિષ્ય. પહેલા ચિન્મયાનંદ સ્વામી - જ્ઞાની પુરુષ, તેમણે સમગ્ર વિશ્વમાં 'શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા' દ્વારા જ્ઞાનનો અદ્ભુત સંદેશ આપ્યો છે. બીજા ચિદાનંદ સરસ્વતી, જે શિવાનંદ આશ્રમમાં પછીથી ગાદીપતિ હતા અને આપણા અધ્યાત્માનંદ સ્વામીજીના ગુરુ હતા. અને ત્રીજા સત્યાનંદ સરસ્વતીજી, જેમણે શિવાનંદ સ્વામીજીની આજ્ઞાથી યોગના પ્રસાર માટે બિહારના મુંગેર ગામે આશ્રમ સ્થાપ્યો. તેઓ જબરદસ્ત યોગી-તપસ્વી હતા, અષ્ટાંગયોગ સિદ્ધ કરેલા પુરુષ હતા. એમની સાધનામાં પંચાગ્નિ સ્નાન કરાવવામાં આવતું. પંચાગ્નિ સ્નાન એટલે ઉત્તરમાં મોટી લોળી જેવો અગ્નિ પ્રગટાવવાનો, દક્ષિણમાં, પૂર્વમાં અને પશ્ચિમમાં અગ્નિ પ્રગટાવવાનો. ચારેય દિશામાં મોટો અગ્નિ સળગતો હોય એટલે કેટલો બધો તાપ લાગે ! ચાર દિશામાં ચાર અગ્નિ થયા અને વૈશાખ મહિનાના ધોમધખતા તાપમાં સૂર્યનો અગ્નિ; એમ પાંચ અગ્નિમાં દસ દિવસ રહેવાનું. અને છતાંય તમે સ્થિર થઈને બેસી રહો, ધ્યાનમાં રહો, આઘાપાછા ના થાવ તો તમે પાસ થઈ ગયા. જ્યારે આપણે તો અહીં તાપ છે પણ પંખા છે, એટલે સહેલું થઈ ગયું ને ! પ્રભુકૃપાથી સાધના સરળ થઈ છે.

મનોજભાઈએ મહારાજ, ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, ભગતજી મહારાજનાં જીવનચરિત્રોને અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈના જીવનના

પ્રસંગો સાથે મેંચ કરીને ખરેખર ખૂબ અદ્ભુત વાત કરીને ઉપાસના અંગેની વાત સમજાવી. ઉપાસનાની આ વસ્તુ જો સમજાય તો પંચાગ્નિ સ્નાન ને એવું બધું કરવાનું ને આંટાફેરા મટી જાય. કેવી રીતે ? એક સહેલું દષ્ટાંત આપું કે જેથી તે સમજાય.

સૌરાષ્ટ્રમાં ધોરાજી ગામ છે. ત્યાં નળ ખોલો એટલે ડહોળું પાણી આવે. પાણીમાં સૌલ્યુબલ ક્ષારો એટલા બધા હોય કે કૂવામાંથી પાણી નીકળે ત્યારથી જ પાણી સાથે ઓગળીને એટલા રસબસ થઈ ગયા હોય કે, ગળણાથી ગાળો તોય એ ગળાય નહીં એટલે પાણીની ડહોળાશ જાય જ નહીં. કાચના ઝાસમાં તમને પાણી આપે તો એમ થાય કે લીંબુનું સરબત આપ્યું છે; એવું પાણી. ફરેણીમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાને 'સ્વામિનારાયણ' મહામંત્રનો ઉદ્દોષ કરેલો, એ ફરેણીમાં આપણે સમૈયો રાખ્યો હતો. ફરેણીથી પાંચ જ કિલોમીટર દૂર ધોરાજી થાય. મારો ઉતારો ધોરાજીમાં એક ડોક્ટરને ત્યાં હતો. ડોક્ટરને ત્યાં બેઠા હતા ત્યારે અમે એમને કહ્યું, 'તમે અમને પીવા માટે તો ચોખ્ખું પાણી આપો છો, તો તમે બિસલેરી પાણી વાપરો છો ?' ત્યારે ડોક્ટર કહે, 'ના, આ વૉટરવર્ક્સનું જ પાણી છે. આખા દિવસમાં અમારે રસોઈમાં, પીવામાં, મહેમાન આવે તેમને આપવામાં જેટલો પાણીનો વપરાશ હોય, એટલાં પાણીનાં માટલાં અમે સાંજે ઘરમાં ભરી લઈએ અને ફટકડીનો એક-એક ટુકડો દરેક માટલામાં મૂકી દઈએ.' સવારમાં ઊઠીએ ત્યારે પાણી સિવાયનું બીજું જે કંઈ મટિરિયલ હોય એ બધું નીચે માટલામાં બેસી જાય અને ઉપર એકદમ ચોખ્ખું પાણી રહે. એ પાણી ઉપરથી અમે લઈ, એને ગરમ કરીને પીએ. એક ફટકડીનો ગાંગડો અંદર મૂકવાથી આપોઆપ જે કેમિકલ રિએક્શન થાય તેનાથી બધી ડહોળાશ, સૌલ્યુબલ

ક્ષાર ને જે બધી કચરાપટ્ટી હોય એ બધું જ એની જાતે નીચે બેસી જાય, આપણે કશું કરવું જ ના પડે. એમ, હઠ, માન, ઈર્ષ્યાના ભાવો, કામ-ક્રોધાદિક દોષ, ફલાણું છે ને ઢીંકણું છે ; એવાં બધાં બખડજંતરને કાઢવા માટે તમે ગમે એવી લમણાકૂટ કરશો પણ એ કશું નીકળે એવું છે નહીં. કારણ કે, એ ક્યાં ભરવાયું છે એ જ તમને ખબર નહીં પડે પછી તમે કાઢશો કેવીરીતે ? એનો એક જ ઉપાય છે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને આપણી ઉપર કૃપા એ કરી કે, પોતે માનવરૂપે આ બ્રહ્માંડમાં સહજાનંદ રૂપે પ્રગટ થયા ! છપૈયામાં ઘનશ્યામ રૂપે પ્રગટ્યા. નીલકંઠવર્ણીરૂપે આઠ-નવ વર્ષ સમગ્ર ભારતની યાત્રા કરીને ગુજરાત પધારી ગુજરાતની ધરતીને પાવન કરી. દીક્ષિત થઈ સહજાનંદ સ્વામી બન્યા. ‘સ્વામિનારાયણ’ મંત્ર આપીને સ્વામિનારાયણ ભગવાન તરીકે ઓળખાયા. એક તો એમણે એ કૃપા કરી અને બીજી કૃપા કરી મૂળ અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને સાથે લાવ્યા.

શ્રી રામ, શ્રી કૃષ્ણ, શ્રી મહાવીર, શ્રી બુદ્ધ; ભગવાનના આ અવતારો સામાન્ય નહોતા, સ્વયં પ્રભુ જ હતા ! પણ એ વખતે એમના ભાવને પામેલા કોઈ સાધુ નહોતા, એટલે ભગવાનનું યથાર્થ દર્શન કોઈ કરી ના શક્યા. થોડાં ઘણાંએ દર્શન કર્યું. એક હનુમાનજીએ શ્રી રામનું ભગવાન તરીકે દર્શન કર્યું તો આખી દુનિયાના ભગવાન થઈ ગયા. લક્ષ્મણજી, સીતાજીએ એવું દર્શન કર્યું તો ભગવાનની સાથે પૂજાયાં. બહુ થોડાં ઓળખી શક્યાં, એ ભગવાનની કૃપાથી ઓળખી શક્યાં, એમ ને એમ પોતાની જાતે નથી ઓળખ્યા. પણ બહુધા લોકોને ભગવાનની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરવી હોય તો કેવીરીતે થાય ? તો જનજનને સુખિયા કરવાનો સંકલ્પ લઈને સ્વામિનારાયણ ભગવાન આવ્યા ને ગુણાતીતાને સાથે લાવ્યા.

‘હે માનવો ! તમે ગમે એટલા હોશિયાર હશો, જિનિયસ હશો, તપસ્વી હશો, ધરમ-નિયમવાળા હશો, જ્ઞાની હશો ; પણ તમે મને પામી કે ઓળખી શકશો નહીં. યાદ રાખો ! ભગવાનને પામવા, ભગવાનને ઓળખવા અશક્ય વસ્તુ છે. મને પામવો હોય, મને ઓળખવો હોય તો

જેમાં હું અખંડરહ્યો છું એવા ગુણાતીતાભાવને પામેલા સાધુને ઓળખો ને એમનામાં જોડાવ.’ અને એવા ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનો નિર્દેશ કર્યો કે, આવા ત્રણ ગુણ, ત્રણ દેહ, ત્રણ અવસ્થાથી પર જે જીવન જીવતા હોય એ ગુણાતીતાભાવને પામેલા સાધુ, એમની જે ક્રિયા - ખાવું-પીવું, બોલવું-ચાલવું, હરવું-ફરવું, જોવું-જાણવું તે મારા-તમારા જેવી જ હોય, પણ એમની હરેક ક્રિયા પાછળ ભગવાનને રાજી કરવાનો જ ભાવ હોય. એમની હરેક પ્રવૃત્તિ ભગવાનને રાજી કરવાના અનુસંધાનવાળી જ હોય. એમનું એક-એક સેકન્ડનું જીવન ભગવાનને સમર્પિત થઈને થતું હોય. તેઓ ભગવાનમાં રહે છે, એટલે એવા સાધુમાં જોડાવાથી તેઓ આપણને ભગવાનમાં રહેતા કરે છે. એમણે ભગવાનને જોયા છે, તો આપણને ભગવાનને જોતા કરે છે. એમણે ભગવાનને રાજી કર્યા છે, તો આપણને તેઓ ભગવાનને રાજી કરવાની રીત શિખવાડશે. તો આપણે આ ને આ દેહે કરીને સુખિયા થઈ જઈશું. મૂળ અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી ને પરબ્રહ્મ તત્ત્વ સહજાનંદ સ્વામીની યુગલ ઉપાસના એ શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસના ! એ અક્ષરપુરુષોત્તમના સાકાર સ્વરૂપ ભગતજી મહારાજે ગુણાતીતાને ઓળખ્યા ને ગુણાતીતાભાવને પામ્યા તો પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ એમનામાં અખંડરહ્યા.

તમે જુઓ, કોઈને આપણે પૂછીએ કે, ‘ક્યાં રહો છો તમે ?’ તો એ કહે, ‘વડોદરા’. આપણે કહીએ, ‘વડોદરા એટલે ક્યાં ? વડોદરા તો ૫૦-૧૦૦ કિલોમીટરનો વિસ્તાર છે.’ ત્યારે એ કહે, ‘માંજલપુરમાં, ફલાણી સ્ટ્રીટમાં ‘યોગીકૃપા’ નામના બંગલામાં રહીએ છીએ.’ એમનો નિવાસ ત્યાં છે એટલે કોઈને પણ મળવું હોય તો ‘યોગીકૃપા’માં આવે. એમ, કોઈને પૂછો કે, ‘ભગવાનનું સરનામું કયું?’ તો ભગવાનનું સરનામું - મહંત સ્વામી, ગુરુજી, અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ; એવા સંતો ભગવાનને રહેવાનાં ધામ છે. ભગવાન કહે, ‘એવા સાધુ દ્વારા અમે પ્રગટ છીએ’, આ ઉપાસના છે ! ભગવાનને રહેવાનું ધામ એ અક્ષરધામ, અક્ષરધામ એટલે અક્ષરધામરૂપ થયેલા સાધુ; એ ભગવાનને રહેવાનું ધામ છે. એવા સાધુને

ભગવાનને રહેવાનું ધામ
એ અક્ષરધામ !
અક્ષરધામ એટલે
અક્ષરધામરૂપ થયેલા સાધુ;
એ ભગવાનને રહેવાનું ધામ છે.

ગુણાતીત પુરુષ, અક્ષરપુરુષોત્તમનું સાકાર સ્વરૂપ કે,
જેમના થકી ભગવાન પ્રગટ છે;
એવા સાધુની દષ્ટિ પડે તો આપણું ચૈતન્ય ભેદાઈ જાય,
ચૈતન્ય ભેદાઈ જાય એટલે
જગત તરફ જતા આપણા પ્રવાહો
આપોઆપ પ્રભુ તરફ ચાલતા થઈ જાય.

વિશે આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિ થાય અને એમનો પોતાના જીવનમાં સ્વીકાર કરો, એમની બે હાથ જોડીને આજ્ઞા પાળો તો પછી જેમ પાણીમાં ફટકડી મૂકી ને બધી હલોળાશ જતી રહી, એમ, આપણી અંદર રહેલી હલોળાશ આપોઆપ જતી રહેશે, એને કાઢવા માટે પ્રયત્ન નહીં કરવો પડે, યાદ રાખો ! શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને જે શુદ્ધ ઉપાસના આપી, એ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજે આપણી આગળ છતી કરી, જાહેર કરી. અને એ ઉપાસનાના પાતાળે પાયા નાખવા શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમનાં મંદિર કર્યાં, જેમાં દર્શન કરવા શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસ્ય મૂર્તિઓને મધ્ય મંદિરમાં પધરાવી અને યોગીજી મહારાજ જેવા અક્ષરપુરુષોત્તમના સાકાર સ્વરૂપની શાસ્ત્રીજી મહારાજે ભેટ આપી.

હું ઘણી વખત ૧૯૫૭ની વાત કરું છું. અમે બાપાનાં દર્શન કરવા ગયેલા. ત્યારે ડૉ. વી.એસ. અમારી સાથે હતા. આપણે વી.એસ.નું જીવન જાણીએ છીએ. તેઓ ચેઈનસ્મોકર હતા, સાથે રામપુરી ચાકુ રાખીને ફરનારા, ઘબઘબાટી બોલાવે. કોઈ દિવસ સાધુ-સંતોના યોગમાં આવેલા જ નહીં. મારા મિત્ર એટલે અમારી સાથે તે બાપાનાં દર્શન કરવા આવ્યા. અમે બાપાનાં દર્શન કરવા માટે લાઈનમાં ઊભા હતા. ત્યાં મેં એમની બાપા સાથે ઓળખાણ કરાવી કે, ‘બાપા, આ વિઠ્ઠલભાઈ, મારી સાથે ભણે છે.’ વી.એસ. પગે લાગવા નીચે નમેલા એટલે બાપાએ એકદમ એમનું માથું ઊંચું કરી દષ્ટિ કરી - એમના ચૈતન્ય સામું દષ્ટિ કરીને બાપા બોલ્યા કે, ‘જે મોંઢે આપણે ભગવાનનું નામ લેવું છે એ મોંઢે ધુમાડા ના નીકળે અને માનવદેહમાં ભગવાને આપેલી શક્તિઓનો સદ્ઉપયોગ કરવો છે.’ એમ કહી બે ઘબ્બા માર્યા. વી.એસ. ચેઈનસ્મોકર હતા, પણ બાપાની એક દષ્ટિ પડી, બાપાના બે ઘબ્બા પડ્યા અને એમના ચૈતન્યમાં જે સ્પાર્ક થયો તો બહાર જઈને, ખીસામાં સિગારેટનું પેકેટ ને માર્ચીસ બોક્સ હતું એ મંદિરની સામે તળાવ હતું એમાં ફેંકી દીધું. બસ તે સેકન્ડથી એમની સિગારેટ છૂટી ગઈ. તોફાન-ધમાલ કરનારો એ છોકરો સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓમાં પડી ગયો

ને એ ભણ્યો તો તમે જુઓ તેઓ વાઈસ ચાન્સેલર થઈ ગયા; તમે વિચાર કરો ! યોગીબાપાની દષ્ટિ પડી. એ ગુણાતીત પુરુષ, અક્ષરપુરુષોત્તમનું સાકાર સ્વરૂપ કે, જેમના થકી ભગવાન પ્રગટ છે; એવા સાધુની દષ્ટિ પડે તો આપણું ચૈતન્ય ભેદાઈ જાય, ચૈતન્ય ભેદાઈ જાય એટલે જગત તરફ જતા આપણા પ્રવાહો આપોઆપ પ્રભુ તરફ ચાલતા થઈ જાય. એ પાણીમાં એક ફટકડી મૂક્યા જેવું છે.

અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસના આપણે સમજીએ એ માટે હું બોલું એમ તમે બોલજો...

ભગવાન સર્વોપરી છે.

મારા હૃદયમાં મારા ઈશ્ટદેવ સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું સર્વોપરી સ્થાન છે.

એ મારા ભગવાન, મારા માટે કર્તા-હર્તા છે. એટલે કે, જે કંઈ થઈ ગયું છે, જે કંઈ થઈ રહ્યું છે અને જે કંઈ થશે એના કર્તા-હર્તા મારા ઈશ્ટદેવ સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે. અને જે કાંઈ થાય છે તે મારા સારા માટે જ થાય છે. એવું માનવું એ મારી નિષ્ઠા છે.

એ ભગવાન સદાય સાકાર છે, એવા ગુણાતીત સંત દ્વારા પ્રગટ છે. વર્તમાનકાળે યોગીબાપાની કૃપાથી મહંત સ્વામી, ગુરુજી, અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ, આ સંતો દ્વારા મને પ્રભુ પ્રગટ મળ્યા છે; એ માનવું એ મારી શ્રેષ્ઠ ભક્તિ છે. એમાં જોડાવું, આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિ કરવી, એમને પરાણે પ્રેમ કરવો એ મારી સાધના છે.

એમની આજ્ઞા પ્રમાણે જીવન જીવવું અને એમના સંબંધવાળા ભક્તોની નિર્દોષભાવે, મન-કર્મ-વચને, સુહૃદભાવ રાખી સેવા કરવી એ પ્રભુની પ્રસન્નતા અપાવે છે. આટલું કરવું.

અત્યારે તો બહુ સારું છે. સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય માટે બધાને પ્રેમ છે, માન છે. પણ હું નાનો હતો ત્યારે એવું નહોતું. સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયને ઘણી વખત હાસ્યાસ્પદ ગણતા. જ્યારે અત્યારે તો કોઈ ચાંદલાવાળાને જુએ તો એને પ્રેમથી બોલાવે, પ્રેમથી બેસાડે. પહેલાં આવું નહોતું. કારણ ? સમજણ નહોતી. ‘સ્વામિનારાયણ’ કહેવાતા, પણ એક તો જીવન એવું નહોતું અને બીજું સમજણ નહોતી એટલે બકાટ બહુ કરતા. શું બકાટ કરતા ? કે આપણી વાત સાંભળે કે, “સ્વામિનારાયણ ભગવાન સર્વોપરી, સર્વ અવતારના અવતારી, સર્વના કારણ, સર્વના નિયંતા, મારી-તમારી-સૌની બુદ્ધિના પ્રેરક-પ્રવર્તક, અંતર્યામી, સર્વજ્ઞ પુરુષ છે.” મારા ભગવાન સર્વોપરી એટલે ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ, ભગવાન શ્રી રામના ભક્તોને કહીએ કે, ‘અમારા ભગવાન સર્વોપરી છે.’ તો એ અર્થમાં પ્રભુનું સર્વોપરીપણું નથી. ભગવાન શ્રી કૃષ્ણના ઉપાસકે શ્રીકૃષ્ણને જ સર્વોપરી માનવા જોઈએ. ભગવાન શ્રી રામના ઉપાસકે શ્રી રામને જ સર્વોપરી માનવા જોઈએ. આપણે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના ઉપાસક છીએ, એટલે આપણે આપણા ઈષ્ટદેવને સર્વોપરી માનીએ તો જ એમની આજ્ઞા પળાશે, યાદ રાખો !

આ બહેનો માટે શાસ્ત્રો કહે છે, “પતિને પરમેશ્વર માનો.” અહીંયાં બધાં બહેનો છે, એક કહે, ‘મારો પતિ પરમેશ્વર’, એટલે બીજી બહેન કહે, ‘જા જા, મારો પતિ પરમેશ્વર.’ એમ કરે તો ઝઘડા થાય કે ના થાય ? પરમેશ્વર માનો એટલે કે પરમેશ્વરના ભાવથી એમની ભક્તિ કરો. પરમેશ્વર માનો એટલે કે એમના કોઈ ગુણ-દોષ જોયા વગર એમના વિશે સંપૂર્ણ વક્ષાદાર રહી, એમની આજ્ઞા માનીને ઘર ચલાવો; એ પરમેશ્વર માન્યા કહેવાય ! એમ, આપણે આપણા ભગવાનને સર્વોપરી માન્યા એટલે બીજી બધી આજ્ઞા હોય, પણ એમાં આપણા ભગવાનનાં જે વચન હોય, ભગવાનની જે આજ્ઞા હોય એ આપણે શિરસાટે પાળવી; એ અર્થમાં સર્વોપરી માનવાના.

બીજાનું લખાણ વાંચો, બીજાની વાતો સાંભળો, ઘણા બધા વક્તા એવી બધી વાતો કરતા હોય કે, તમારી બુદ્ધિ ભ્રમિત થઈ જાય, પણ જો તમને ભગવાનની સર્વોપરી નિષ્ઠા હોય તો અમારા સ્વામિનારાયણ ભગવાને કહ્યું એ જ મારા માટે સાચું ! પછી એમાં બીજી કોઈ બાંધછોડ નહીં કરવાની, તો કોઈ દિવસ દ્વિધામાં નહીં મૂકાવ; એ ભગવાનને સર્વોપરી માન્યા કહેવાય. મારા ગુરુનાં વચન, મારા ભગવાનનાં વચન એ મારા માટે સર્વોપરી છે. એવા સર્વોપરી ભાવે આપણે જ ભગવાનને સર્વોપરી માનવાના, બીજા કરતાં સર્વોપરી છે એ અર્થમાં આ નથી કહ્યું. હવે આ સમજણ આવી એટલે બધાનો આપણે સ્વીકાર કર્યો છે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને ‘શિક્ષાપત્રી’માં લખ્યું છે કે, ‘રસ્તામાં આવતા દેવ-દેવળને પગે લાગવું.’ અંદર ના જઈએ પણ બહારથી તો નમન થાય ને ! કોઈ ધર્મ, કોઈ ભગવાન, કોઈ દેવતાનો તિરસ્કાર કરવાનું સ્વામિનારાયણ ભગવાને નથી કહ્યું. એમણે કોઈ સરખામણી કરવાનું નથી કહ્યું. પણ આપણા ઈષ્ટદેવ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના આપણે આશ્રિત છીએ એટલે આપણા માટે આપણા હૃદયમાં ઈષ્ટદેવ સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું સ્થાન સર્વોપરી હોય. એ જગ્યા ઉપર કોઈ ના આવે. એટલે કે, એમની જે આજ્ઞા, એમણે આપેલા નિયમો, એમણે પ્રવર્તાવેલો ધર્મ એ આપણા માટે મુખ્ય છે.

આ તો, ચાર રસ્તા ઉપર, ચોકડી ઉપર હોટલોમાં ડુંગળી-લસણનાં ભજિયાં બનતાં હોય, ને આપણે કહીએ, ‘આવવા દો.’ આપણે ભજિયાં ખાતા હોઈએ ને પછી કહીએ કે, ‘અમારા સ્વામિનારાયણ ભગવાન તો સર્વોપરી છે !’ હવે એનો મેળ બેસે ? ભલા માણસ, પહેલાં ડુંગળીનાં ભજિયાં તો મૂક. સ્વામિનારાયણ ભગવાને ડુંગળી-લસણ ખાવાની તો ના પાડી છે, તો એ ક્યાંથી ખવાય ? આપણે તેમનો સર્વોપરીભાવે સ્વીકાર નથી કર્યો; બોલવામાં જ છે. યુવાનોને મારી પ્રાર્થના, માત્ર બોલો નહીં, પણ વર્તો. આપણા ભગવાને જે નિયમ-ધર્મ આપ્યા છે, એ યાદ રાખો, આપણા સારા માટે આપ્યા છે.

ભગવાન આપણા હિતેચ્છુ છે,
ભગવાન આપણાં સાચાં મા-બાપ છે,
ભગવાન આપણને સુખિયા કરવા આવ્યા છે.
એ જે ના પાડે એ નહીં જ કરવાનું એવું હોવું જોઈએ-
એને ભગવાન માટેનો પ્રેમ કહેવાય,
ભગવાનને સર્વોપરી માન્યા કહેવાય.

સવારે પૂજા એટલે કરવાની કે, પૂજા ખોલી,
મૂર્તિઓ સમક્ષ સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ...

ઘૂન કરીએ તો દશ-પંદર મિનિટમાં
અંદરનું આખું તંત્ર ચાર્જ થઈ જશે.

અને તમારી પાછળ એવા દિવ્ય ઓરા આવશે કે
તમારી પાસે અનિષ્ટ તત્ત્વો આવી જ નહિ શકે.

હમણાં બે વરસ કોરોના વાઈરસે કેટલો હાહાકાર મચાવ્યો ! કોરોનાની ગાઈડલાઈનમાં કહ્યું કે, કોરોનાથી બચવું છે ? તો એક, માસ્ક પહેરો. બીજું, છ ડૂનું અંતર રાખો અને ત્રીજું, વારેવારે હાથ ધુઓ. આ ત્રણ વસ્તુનું તમારા જીવનમાં બરાબર પાલન કરશો તો કોરોના તમને કંઈ નહીં કરી શકે ! અને મરવાની બીકે બધા જ આ નિયમ પાળતા હતા. એમ, સ્વામિનારાયણ ભગવાને આપણને યુવાનોને ખાસ ખાવા-પીવાના, હરવા-ફરવાના, ધર્મના નિયમ આપ્યા છે ; તે આપણા દુશ્મન નથી. આપણને કીમતીમાં કીમતી માનવદેહ આપ્યો છે. કોઈ પોતાના મરવાના સમયે આપણને કહે કે, અમે તમને પચાસ કરોડ રૂપિયા આપીએ, તમે અમને તમારો માનવદેહ આપો તો કોઈ આપશે ? આવો સરસ માનવદેહ કોઈ આપી નહીં શકે. આવો મોંઘામાં મોંઘો માનવદેહ ભગવાને આપણને આપ્યો છે એને ગમેતેમ વેડફી નાનાખીએ.

એક વખત જ્યેશ મુંબઈથી અમારી સાથે ઓડી ગાડી લઈને સૌરાષ્ટ્રના વિચરણમાં આવેલો. અમે રાજકોટ હતા ત્યારે એની ઓડી ગાડીનો ડ્રાઈવર એમાં પેટ્રોલ પુરાવવા ગયો. પેટ્રોલપંપ ઉપર પેટ્રોલ પૂરનારો વાતોમાં હતો, તેણે ઓડી ગાડીમાં પેટ્રોલને બદલે ડિઝલ પૂરવા માડ્યું. ડ્રાઈવરનું ધ્યાન ગયું ત્યાં સુધીમાં તો દસ લિટર જેટલું ડિઝલ ભરી દીધું હતું. પછી જ્યેશે ઓડી કંપનીમાં ફોન કર્યો કે, ‘અમારી ઓડી ગાડીમાં ડિઝલ નાખ્યું છે, એનું હવે શું કરવું જોઈએ ?’ એટલે ઓડી કંપનીના ઓફિસર કહે, ‘તમે એ ગાડીને એક ડૂટ પણ ચલાવશો નહીં. જ્યાં છે ત્યાં ઊભી રાખો, અમારી વાન મોકલું છું તેમાં એને અમદાવાદ લાવીશું ને પછી રિપેર કરીને તમને આપીશું.’ મોટી વાનમાં ગાડીને મૂકી અમદાવાદ લઈ ગયા ને ત્યાં એમના ગેરેજમાં ટેન્ક કાઢી, બધું ડિઝલ કાઢીને સાફ કર્યું. આખો દિવસ એની સફાઈ ચાલી પછી ગાડી પાછી આપી અને એ કરવાના પરચીસ હજાર રૂપિયા થયા. કેમ ? ડિઝલ નાખ્યું હોત તો ગાડી તો દોડત, પણ એનું ઍન્જિન ગમે ત્યારે ચોકઅપ થઈ જાય પછી એ ગાડી નકામી થઈ જાય, એને

ભંગારમાં નાખી દેવી પડે, એ રિપેર થાય જ નહીં. એમાં ચોખ્ખું લખ્યું છે કે, આ ગાડીમાં આ પ્રકારનું જ પેટ્રોલ નાખવું અને ટાયરમાં આટલી હવા પૂરવી.

એમ, આપણને આ દેહરૂપી ગાડી આપી છે તેમાં લખ્યું છે, જે સંતો વાંચે છે, ભગવાન વાંચે છે કે, આ ગાડીમાં નોનવેજ નંખાય નહીં, આ ગાડીમાં તમાકુ નંખાય નહીં, આ ગાડીમાં આલ્કોહોલ કે એવા નશીલા પદાર્થ નંખાય નહીં. ભગવાનને બધી ખબર છે. અત્યારે તમે જુવાન છો, ભૂખ લાગે ત્યારે આ બહાર પડેલા પથરા ખાશો તોય પચી જશે, કશું નહીં થાય; એટલી અદ્ભુત મશીનરી અંદર આપી છે. પણ ચાલીસ વરસ પછી બધું પાછું ફરશે. પછી ડોક્ટર પાસે જશો તો ડોક્ટર કહેશે, ‘આ ગાડી રિપેર થશે નહીં એને ગેરેજમાં નાખી દો, સુવાડી રાખો.’ પછી આવું ૭૦-૮૦ વરસ સુધી જીવવું પડશે. ભલા માણસ, એના કરતાં પહેલાં સાચવ્યું હોય તો ? યુવાન અવસ્થામાં આ વસ્તુ જો સમજાઈ જાય કે, આ દેહરૂપી ગાડી મોંઘામાં મોંઘી છે, એમાં ભગવાને આપેલા નિયમ-ધરમ પાળીશું તો આ વાહન અદ્ભુત રહેશે ! ભગવાન આપણા હિતેચ્છુ છે, ભગવાન આપણાં સાચાં મા-બાપ છે, ભગવાન આપણને સુખિયા કરવા આવ્યા છે. એ જે ના પાડે એ નહીં જ કરવાનું એવું હોવું જોઈએ-એને ભગવાન માટેનો પ્રેમ કહેવાય, ભગવાનને સર્વોપરી માન્યા કહેવાય.

પ્રેમનું લક્ષણ શું છે ? હેતનું લક્ષણ શું ? આપણને ભગવાન માટે પ્રેમ હોય તો ભગવાન કહે એમ કરવાનું. ભગવાને જે કહ્યું, ભગવાને જે આદેશ આપ્યો એ પ્રમાણે વર્તો એ ભગવાન તરફના આપણા પ્રેમનું લક્ષણ છે, યાદ રાખો ! આંસુડાં પાડે એ પ્રેમ નથી, તેઓ કહે એમ કરે એ પ્રેમ છે ! એટલે ભગવાન કહે એમ કરવું.

મારી યુવાનોને પ્રાર્થના છે કે, રોજ સવારે પૂજા કરજો. ભગવાને આપણને પૂજા આપી છે. તમે એક પ્રયોગ કરજો. સવારના પહોરમાં

ઊઠીને ફિલમનું ગાયન સાંભળજો અથવા તો કોઈ ફિલમનું દ્રશ્ય જોઈ લેજો. આ સાંભળીને-જોઈને તમે નીકળશો તો તમે ગાડી ચલાવતા હશો તોય એટ ધી બેક નહીં લેવાદેવા એ જ યાદ આવશે. અને હવે તમે સવારના પહોરમાં 'ઊગતી પ્રભાએ કાર્ય પ્રારંભમાં સહાય કરો એવું ઈચ્છું છું...' એ ભજન તમે સાંભળો તો આખો દિવસ એ ભજન અને ભગવાનની મૂર્તિની સ્મૃતિ રહેશે.

તમારી દરેક પાસે મોંબાઈલ છે. સાંજ પડે બધા મોંબાઈલને ચાર્જિંગમાં મૂકે છે. કેમકે પછી ચોવીસ કલાક તે વપરાય. એમ સવારના પહોરમાં પૂજા કરવા બેસશો, સ્વામિનારાયણ ભગવાનની મૂર્તિનાં દર્શન કરશો, સંતોની મૂર્તિનાં દર્શન કરશો તો તમારા અંતરમાં સારા સારા ને દિવ્ય વિચારો આવશે. તમે સ્પોર્ટ્સમેનનો ફોટો જોશો તો તમને એના વિચારો આવશે, પોલિટિશ્યનનો ફોટો જોશો તો એના વિચારો આવશે. સવારે પૂજા એટલે કરવાની કે, પૂજા ખોલી, મૂર્તિઓ સમક્ષ સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... ધૂન કરીએ તો દશ-પંદર મિનિટમાં અંદરનું આખું તંત્ર ચાર્જ થઈ જશે. અને તમારી પાછળ એવા દિવ્ય ઓરા આવશે કે તમારી પાસે અનિષ્ટ તત્ત્વો, બેકાર માણસો આવી જ નહિ શકે, યાદ રાખો ! જેમ રૂમમાં 'ઓલઆઉટ' મૂકે તો મચ્છર જતાં રહે, એમ, તમે પૂજા કરવારૂપી 'ઓલઆઉટ' મૂકી દો તો તમારી આજુબાજુ અનિષ્ટ તત્ત્વો નહીં આવે. એટલે પૂજા કરીને ઘરની બહાર નીકળવાનું. ધૂન-પ્રાર્થના એટલે કરવાની કે, આખો દિવસ તમારી અંદર એટ-ધ-બેક ભગવાનનું બળ રહેશે, તો તમે જે કામ કરશો એમાં મજા આવશે.

આવા નિયમ-ધરમ પાળીએ અને શુદ્ધ ઉપાસના સમજીએ. શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસના જો સમજાઈ જાય તો મોટા ભાગની નેવું ટકા સાધના આપણી આનંદદાયક અને સરળ થઈ જાય, યાદ રાખો ! એટલા માટે જ ખાસ યુવાનોની આ શિબિરમાં આ વિષય લીધો છે.

દીકરાઓ, તમારે હજુ લાંબું જીવવાનું છે. જો આ વસ્તુ સમજાઈ જશે તો આખા જીવનનો કોક જુદો આનંદ આવશે. જીવનમાં તમે જે કામકાજ કરશો તેમાં ગમે તેવી ઉથલ-પાથલ-ધમાલ થશે, પણ કોઈ દિવસ તમે ડાઉન નહીં થાવ, તમારું મોંઢું પડેલું નહીં રહે; એવું આપણું આંતરિક જીવન તાકાતવાળું-બળવાન થઈ જશે. એ ઉપાસનાનું જબરદસ્ત બળ છે. આપણા માટે ભગવાન સર્વોપરી છે, કર્તાહર્તા છે, આ સંતો દ્વારા સાકાર ને પ્રગટ મળ્યા છે, એમના વિશે આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિ થાય, આ અશ્વિનભાઈ, શાંતિભાઈ ને આ બધા વ્રતધારી સંતો છે એમાં કોઈને કોઈ સંતને વિશે આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિ હશે તો તમારો છેડો ભગવાન સાથે જોડાશે, યાદ રાખો ! કારણ કે, મૂળ ભગવાનનો પાવર એમની પાસે છે એ બધો પાવર તમારી પાસે આવશે. તો અક્ષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસના યુવાનોને ખાસ સમજાય, યુવાનોનું જીવન નિયમબદ્ધ બને એ માટે ખરેખર એકેએક સેન્ટર પર બધા યુવકો સરસ કામ કરી રહ્યા છે. એ બધા યુવાનો આ વસ્તુ સમજીને ભગવાનની ભક્તિ કરે તો ખૂબ મોટું કામ જે શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ કરાવવા માંગતા હતા તે થઈ શકે. તે કરાવવા માટે જ ૨૩ માર્ચ પાટોત્સવના સમૈયા નિમિત્તે યુવકોની આ શિબિરનું આયોજન થયું છે. તેમાં આપ સૌ પધાર્યા એનો ખૂબ આનંદ થયો. મોટી સંખ્યામાં યુવાનો આવ્યા છે, એ બધાને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન ! ધન્યવાદ !

હે મહારાજ ! હે ગુણાતીતાનંદ સ્વામી ! આપ સાકાર માનવરૂપ ધારણ કરીને પૃથ્વી પર પધાર્યા. શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજે આપની ઓળખાણ કરાવી ને એવા ગુણાતીતભાવને પામેલા સંતોના સાંનિઘ્યમાં આપે અમને મૂક્યા છે, તો આપની વાતને, રહસ્યને અમે સમજીએ અને એ પ્રમાણે સંપ, સુહૃદભાવ, એકતા રાખી, હળીમળીને જીવન જીવીએ તે માટે અમારા ઉપર સદાય આશીર્વાદ વરસાવ્યા કરજો એવી અમ સૌની પ્રાર્થના છે !

સહજાનંદ સ્વામી મહારાજની જય !

અક્ષરપુરુષોત્તમની
શુદ્ધ ઉપાસના જો સમજાઈ જાય
તો આપણી સાધના
આનંદદાયક અને સરળ થઈ જાય,
યાદ રાખો !

